

”Det skærper vores fokus”: Evaluering af en indsats til styrkelse af forældres kompetencer til at fremme spædbørns motoriske udvikling

Artiklen fremlægger resultater fra et forskningsprojekt, der evaluerer en indsats i Høje-Taastrup Kommune, som blandt andet tager sigte på at styrke forældres kompetencer til at fremme spædbørns motoriske udvikling. Artiklen bygger på en virkningsevaluering af forældrenes kompetencer og oplevelse af, hvad der har haft betydning for implementeringen. Analysen viser, at indsatsen har skærpet forældrenes fokus på børns motoriske udvikling i en tidlig alder og styrket deres kompetencer. Forældrene har tillid til sundhedsplejerskerne, hvilket er en vigtig forudsætning dels for samspillet, dels for at forældrene tager sundhedsplejerskernes anbefalinger til sig.

Nøgleord: evaluering; virkning; kompetence; indsats; børns motoriske udvikling; implementering.

Indledning

Forskning tyder på, at små børn med gode motoriske færdigheder trives bedre, er mere fysisk aktive, oftere deltager i sport og har en bedre akademisk formåen senere i livet end børn med mindre gode motoriske færdigheder (Barnett, van Beurden, Morgan, Brooks, & Beard, 2009; Bornstein, Hahn, & Suwalsky, 2013; McKenzie et al., 2002; Ridgway et al., 2009; Vandorpe et al., 2011). Motoriske vanskeligheder i de tidlige år af barnets opvækst fører til en øget risiko for motoriske vanskeligheder ved skolestart (Brixval, Svendsen, & Holstein, 2011; Pant & Pedersen, 2018).

I 2015 udgav Statens Institut for Folkesundhed en rapport, der viser, at 31 procent af indskolingsbørnene i Høje-Taastrup Kommune (HTK) har fået bemærkninger angående deres motorik (Johansen, 2015). En bemærkning er et udtryk for, at den motoriske udvikling ikke lever op til den forventede udvikling i forhold til barnets alder (Pedersen, Pant, & Ammitzbøll, 2019). En senere undersøgelse i samme kommune fra 2016 viste, at 24 procent af børnene i alderen 8-10 måneder havde fået bemærkninger angående deres motorik (Pant & Pedersen, 2018). For at mindske andelen af børn med motoriske vanskeligheder igangsatte HTK en målrettet indsats (2019-2023) for at højne motorikken blandt små børn (0-36 måneder). Indsatsen kaldes *Trille & Tumble – børn i bevægelse* og har til formål at øge andelen af motorisk sikre børn, som starter i børnehaven (Høje-Taastrup-Kommune). Indsatsen er flerstrengt, og én af indsætterne går ud på at styrke forældres kompetencer til at fremme spædbørns motoriske udvikling.

Det lille barns primære omsorgspersoner er forældrene. Undersøgelser viser, at forældre spiller en væsentlig rolle med hensyn til at forbedre motorisk udvikling hos små børn gennem rollemodeling og ved at give mulighed og støtte til aktiviteter (Riethmuller, Jones, & Okely, 2009; Smith et al., 2017; Veldman, Jones, & Okely, 2016; Venetsanou & Kambas, 2009). Andre studier viser, at for lidt stimulering eller passivering hæmmer udviklingen af barnets motorik (Kavousipor et al., 2021; Zachry & Kitzmann, 2011). Der er således brug for vokseinvolvering for at realisere de daglige aktiviteter, der fremmer det lille barns motoriske udvikling. For

det nyfødte barn kan det fx være at lægge barnet på maven for at fremme den motoriske udvikling (Dudek-Shriber & Zelazny, 2007; Kuo, Liao, Chen, Hsieh, & Hwang, 2008; Zachry & Kitzmann, 2011).

Tidligere studier har vist, at man med fordel kan målrette indsatser med henblik på at kvalificere forældre til at aktivere spædbørn (Gross et al., 2017; Lobo & Galloway, 2012), så forældrene får kompetencerne til at styrke barnets motoriske udvikling (Mahoney, Robinson, & Perales, 2004; Zachry & Kitzmann, 2011). Et review viser, at man med fordel kan lave indsatser, der har en effekt på børns motoriske udvikling, hvor indsatserne er udført af barnets forældre (Pedersen & Hansen, 2022). Samme review viser også, at forældrene er motiveret for at forsætte efter indsatsernes ophør, og at forældrene oplever indsatserne som meningsfulde (Pedersen & Hansen, 2022). Denne viden om samt kompetencer til at stimulere spædbørns

motoriske udvikling kan i Danmark opnås gennem det danske hjemmebesøgsprogram, hvor sundhedsplejerskerne guider og vejleder forældre om blandt andet børns motoriske udvikling. Sundhedsplejerskerne er en central del af regeringens programmer for at sikre spædbørn en god start på livet (Ejlertsson & Jansson, 1987).

Denne artikel består dels af en analyse af, hvorvidt indsatsen i HTK har styrket forældrenes kompetencer til arbejdet med barnets motoriske udvikling, dels af forældrenes vurdering af indsatsen.

Indsatsen til styrkelse af forældrenes kompetencer

I HTK har sundhedsplejerskerne seks obligatoriske hjemmebesøg hos spædbørnsforældre, der begynder, når barnet er fire-fem dage gammelt (se figur 1). Det er den samme sundhedsplejerske, som besøger den enkelte familie.

Besøg	1	2	3	4	5	6
Barnets alder	4-5 dage	7-10 dage	3 uger	2-3 mdr.	4-6 mdr.	9-11 mdr.

Figur 1. Sundhedsplejerskens obligatoriske besøg hos spædbørnsforældre, indtil barnet fylder et år.

For at styrke forældrenes kompetencer til at fremme spædbørns motoriske udvikling har HTK indført en ekstra indsats i forbindelse med hjemmebesøgene, som består af flere elementer. For det første gennemfører sundhedsplejerskerne et kompetenceudviklende forløb om motorisk udvikling. For det andet får alle forældre til nyfødte børn en mulepose med motorisk stimulerende legetøj fra sundhedsplejerskerne ved besøg 4 (se figur 2). [Forældrene får også videoer om motoriske øvelser, som de kan se og øve med deres barn, og der foretages en samtale med forældrene om motorisk udvikling.](#) Disse elementer og implementeringen heraf er uddybet i figur 3.

Figur 2. Taske med motorisk sanslegetøj.

INDSATSEN		
	Beskrivelse af hvert element i indsatsen	Implementing med forældrene
Kompetenc-udvikling af sundhedsplejerskerne	Et kompetenceudviklingsforløb a seks lektioner om motorisk udvikling, hvor hver lektion varede tre timer. Lektionerne indeholdt temaerne: motorik i hverdagen, tumlelege, nærvær og ro og at overføre denne viden i praksis til forældrene.	Sundhedsplejerskerne skulle give forældrene viden om motorisk udvikling, forslag til aktiviteter og information om faktorer, der hæmmer barnets motoriske udfoldelse.
Taske med motorisk sanselegetøj og videoer	Hver familie modtog en taske med motorisk sanselegetøj (sæbebobler, gribebold, massagebold og et sansetørklæde). Tasken indeholdt også en beskrivelse af, hvordan materialerne skulle bruges, herunder idéer til lege og øvelser. Korte videoer (ca. tre minutter pr. video) til forældrene. Hver video var målrettet en bestemt aldersgruppe og et tema, herunder styrkelse af barnets motorik gennem leg og øvelser (børn på 1-3 måneder, 3-6 måneder, 6-9 måneder og 9-12 måneder).	Tasken blev udleveret ved det obligatoriske besøg 4 (jf. figur 1). Hver sundhedsplejerske bestemte selv, hvordan han/hun skulle forklare og vise brugen af materialerne under besøgene. Sundhedsplejersken skulle endvidere informere om videoerne, og hvor man kan finde dem (via et link, QR-kode eller hjemmeside).

Figur 3. Beskrivelse af de forskellige elementer i indsatsen (beskrivelsen af rammerne for indsatsen er oplyst i et dokument fra HTK).

Hvordan evalueres indsatsen?

For at vurdere, hvordan indsatsen virker på forældrenes kompetencer og deres oplevelse af indsatsen, tages der udgangspunkt i virkningsevaluering. Virkningsevaluering handler om, "hvorvidt en indsats af en bestemt type har virket, på hvilken måde og under hvilke betingelser" (Dahler-Larsen og Krogstrup, 2003, s. 53). Vi har undersøgt virkningsforholdet mellem indsatsen, som forældrene har været igennem, og deres kompetencer. Ved anvendelse af virkningsevaluering opstilles en programteori, der er forskerens "begrundede forestillinger om, hvordan og hvorfor en indsats kan tænkes at virke" (Dahler-Larsen og Krogstrup, 2003, s. 54).

Programteorien for dette studie var den antagelse, at Trille & Tumble-indsatsen ville medføre en styrkelse af forældrenes kompetencer til at fremme spædbørns motoriske udvikling (figur 4). Det blev også antaget, at indsatsen fremmer børnenes motoriske udvikling, da forældrene vil tumle med barnet, lægger barnet på ryggen mv.

Programteorien var styrende for dataindsamlingen og bidrog til at besvare det overordnede evalueringsspørgsmål i studiet: *Hvilken betydning har indsatsen haft på forældrenes kompetencer til at arbejde med spædbørns motoriske udvikling, og hvordan vurderer forældrene indsatsen?*

Figur 4. Programteorien.

Den teoretiske ramme

Før at undersøge om programteorien virker, er det vigtigt, at indsatsen er implementeret, så den rent faktisk svarer til det, som programteorien siger skal ske, for at den ønskede virkning indfinder sig (Dahler-Larsen og Krogstrup, 2003, s. 75). Inden for artiklens teoretiske ramme tager vi udgangspunkt i den integrerede implementeringsmodel af Winter and Nielsen (2008).

Den integrerede implementeringsmodel er baseret på den antagelse, at hvis ”markarbejderne” (i vores tilfælde sundhedsplejerskerne) og ”målgruppen” (i vores tilfælde forældrene) har evnerne og viljen og tildeles mulighederne (”kapaciteten”), så vil implementeringen af politikdesignet lykkes (i vores tilfælde ”indsatsen”). Resten af artiklen vil fokusere på ”målgruppen” (spædbørnsforældre).

Målgruppens adfærd, herunder spædbørnsforældrenes evner og interesse for at gøre det, der anbefales, har betydning for implementeringsresultaterne, da det er forældrene, som tager imod det implementerede initiativ. Det vil sige, at deres evner, vilje mv. antages at have betydning for, om den opstillede programteori virker (Dahler-Larsen og Krogstrup, 2003, s. 67). Derudover er forældrene også afgørende for selve implementeringsprocessen, da de indgår i et samspil med sundhedsplejerskerne om implementeringen heraf, og dette samspil kan påvirke implementeringsresultaterne (Winter og Nielsen, 2008, s. 21). Sundhedsplejerskernes betydning og deres oplevelse af indsatsen er analyseret i en anden artikel (Pedersen, Stougaard, & Ibsen, 2021).

Kompetencebegrebet

Analysen af, hvordan indsatsen påvirker forældrenes kompetencer i forhold til arbejdet med børns motoriske udvikling, tager udgangspunkt i Illeris’ (2012) forståelse af kompetencer: Illeris definerer kompetencer som en persons evne til eller færdighed i at udføre bestemte handlinger. Det vil sige ”at kunne noget” (Illeris, 2012) og at ”være i stand til at handle i relation til bestemte kendte, ukendte og uforudsigelige situationer” (Illeris, 2012, s. 35). Andre har dog en anden udlægning af kompetencebegrebet, men det uddybes ikke her (se fx Rasmussen (2018)). Tilegnelsen af kompetencer har en indholdsmæssig del, altså at man lærer noget (som eksempelvis indsatsen i denne artikel). Ifølge Illeris afhænger tilegnelsen især af de involveredes engagement og interesse (Illeris, 2012). I denne artikel betragter vi kompetence som ”noget synligt og direkte målbart i en persons handlerepertoire: handlingerne er udført inden for afgrænsede områder – fysiske, sociale, sproglige (...)” (Jørgensen, 2001:187).

Ovenstående forståelse af kompetencebegrebet er udgangspunktet for den måde, hvorpå det i denne artikel undersøges, om indsatsen styrker forældrenes kompetencer til arbejdet med børns motoriske udvikling. I både spørgeskemaundersøgelser (såvel førmåling som eftermåling) og interviews er forældrene blevet spurgt om 1) deres konkrete ageren og handlinger med sigte på at stimulere børnenes motorik og 2) deres vurdering af egne færdigheder på området.

Metode

Da analysen har til hensigt at undersøge virkningen af indsatsen, har vi valgt at benytte forskellige typer af datakilder. Fordelen ved at bruge både kvalitative og kvantitative metoder er, at det giver mulighed for at stille evalueringsspørgsmål, der adresserer problemer, som det er vanskeligt at indfange ved hjælp af en enkelt metode (Frederiksen, 2020; Frederiksen, Gundelach, & Skovgaard, 2014). Resultaterne fra de forskellige metoder opfattes i denne artikel som analytiske supplementer til hinanden, der giver en uddybende forståelse af evalueringsspørgsmålet (Frederiksen, 2020).

Dataindsamling

I virkningsevaluering er der ikke på forhånd et bestemt metodevalg (Dahler-Larsen & Krogstrup, 2003). Valget af metode afhænger af, hvordan det bedst kan undersøges, om den indsats, som forældrene er blevet tilbudt, har resulteret i øgede kompetencer i forhold til spædbørns motoriske udvikling (Dahler-Larsen & Krogstrup, 2003). Det blev besluttet at give forældrene et spørgeskema, inden indsatsen blev påbegyndt, for at opnå viden om deres kompetencer i form af færdigheder og konkret ageren. Efter indsatsens ophør fik de igen et spørgeskema, hvor de svarede på spørgsmål om deres aktuelle færdigheder og ageren. Ved at stille de samme spørgsmål ved eftermålingen som ved førmålingen kan besvarelserne sammenlignes hos de forældre, der besvarede begge spørgeskemaer. Dermed kan man se, hvilke ændringer der er sket i forældrenes ageren mv.

Spørgeskemaerne blev udleveret af sundhedsplejerskerne til alle forældre med nyfødte børn i HTK. Første spørgeskema blev udleveret, da barnet var tre uger gammelt, og det sidste spørgeskema blev udleveret, da barnet var mellem 9 og 11 måneder. Det vil sige, at spørgeskemainsamlingen er forløbet rullende. Spørgeskemaundersøgelsen forløb fra januar 2020 til maj 2022 (se figur 5). Da en relativ høj andel af borgerne i HTK har en anden etnisk oprindelse end dansk (33 procent til forskel fra 15 procent på landsplan, jf. Danmarks Statistik), blev spørgeskemaerne oversat til engelsk, urdu, arabisk og tyrkisk. Under besøgene spurgte sundhedsplejersken forældrene, hvilket sprog de foretrak at svare på. Sundhedsplejersken var til stede under besvarelsen af spørgeskemaerne, og det kan have haft indflydelse på forældrenes svar og påvirket validiteten heraf. På den anden side gav det også forældrene mulighed for at spørge sundhedsplejersken undervejs, hvis de havde brug for uddybning.

For at opnå en dybere og mere nuanceret forståelse af forældrenes oplevelse af indsatsen, blev der gennemført otte semistrukturerede interviews med forældre efter indsatsens ophør (Kvale & Brinkmann, 2015). Forældrene blev udvalgt fra hvert distrikt i kommunen, og sundhedsplejerskerne spurgte – ud fra et kriterieark – forældrene, om de havde lyst til at blive interviewet. Forældrene kunne sige nej til det. Kriteriearket var udformet således, at det blev tilstræbt at få en variation, hvad angår etnicitet, alder og uddannelse. Efter forældrenes ønske foregik interviewene telefonisk, da det gjorde det lettere at indpasse interviewet i deres hverdag. Interviewene blev gennemført fra marts til maj 2022 og varede 15-30 minutter. Interviewene blev optaget på en diktafon og efterfølgende transskriberet. Ved udvælgelsen af respondenter blev der tilstræbt en variation i sammensætningen af respondenterne. Da de primært var kvinder, som var på barsel, var syv af de otte gennemførte interviews med mødre.

TYPE AF DATAKILDER	DELTAGERE	LOKALISATION	HVORNÅR
Spørgeskema	Spørgeskema før og efter til forældrene med nyfødte børn (n=82).	Afleveret af sundhedsplejerske til spædbørnsforældre.	Førmåling begyndte januar 2020. Udlevering af eftermåling 9-11 mdr. efter førmålingen Rullende udlevering indtil maj 2022.
Interviews	De otte forældres karakteristika: Køn: 7 mødre og 1 far Alder: 25-36 år Etnicitet: dansk pakistaner, kurdisk (fra Tyrkiet), thai, ungarsk, dansk Uddannelse: fra ufaglærte til lang videregående uddannelse	Telefonisk interview	Marts-maj 2022
Dokument	Beskrivelsen af selve indsatsen i forhold til forældrene.	Fra HTK	

Figur 5. Overblik over datakilder til artiklen.

Dataanalyse

I henhold til programteorien antages det, at *indsatsen styrker forældrenes kompetencer i arbejdet med spædbørns motoriske udvikling*. Med udgangspunkt i programteorien og datamaterialet består analysen af følgende temaer:

1. Forældrenes kompetencer (færdigheder og ageren)
2. Styrkelse af fokus – med undertemaet ”materialernes betydning”
3. Forældrenes engagement
4. Tilliden til sundhedsplejerskerne.

Hvert tema analyseres, således at de tilsammen bidrager til besvarelsen af artiklens overordnede evalueringsspørgsmål: *Hvilken betydning har indsatsen haft på forældrenes kompetencer til at arbejde med spædbørns motoriske udvikling, og hvordan vurderer forældrene indsatsen?*

I resultatafsnittet er spørgeskemareultatene, hvor resultaterne fra før- og eftermålingen sammenlignes (se figur 5), afgrænset til besvarelsene fra de forældre, som har besvaret spørgsmålene i både førmålingen og eftermålingen, for at kunne

analysere, om der er sket ændringer i forældrenes ageren og i deres holdninger. I de analyser, der kun bygger på svar fra eftermålingen, indgår besvarelsene fra alle forældre. Derfor varierer respondenttallene fra analyse til analyse.

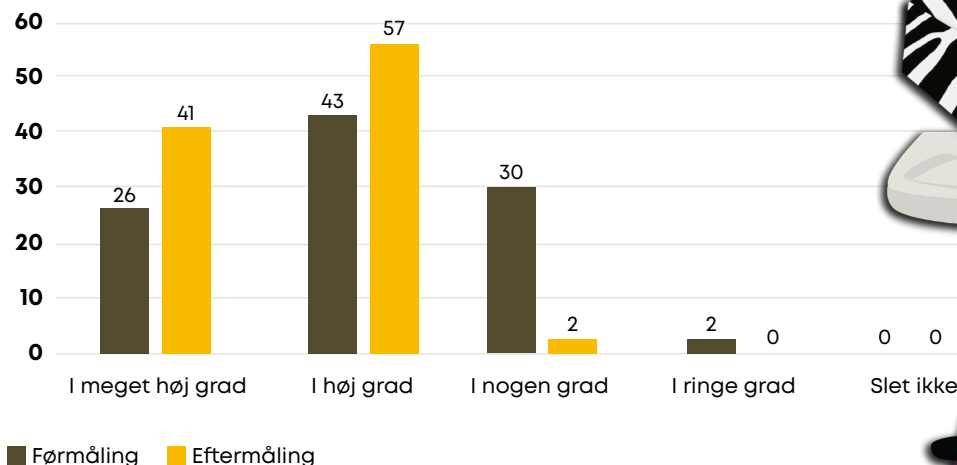
I analysefremstillingen supplerer resultaterne fra de forskellige metoder hinanden for dermed at styrke evalueringens validitet (Frederiksen, 2020).

RESULTATER

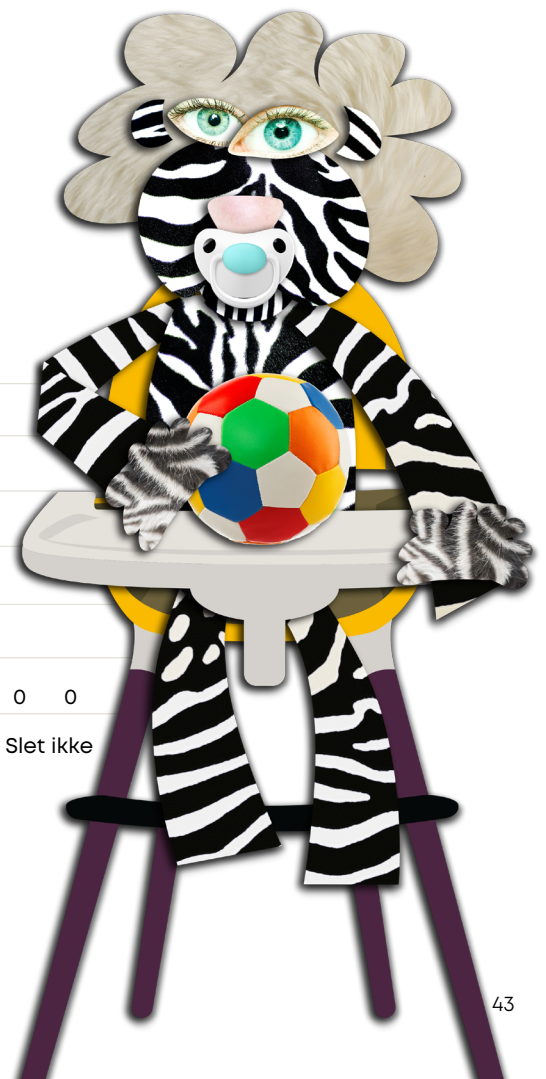
1. Forældrenes kompetencer (færdigheder og ageren)

Antagelsen om, at indsatsen styrker forældrenes kompetencer, bestyrkes af, at næsten alle forældrene synes, at de efter indsatsen i høj grad eller meget høj grad har færdighederne til at understøtte deres barns motoriske udvikling, mens det ved førmålingen kun var to ud af tre, som svarede det samme (figur 6).

Færdigheder

Figur 6. (n=46). I hvilken grad synes du, at du har færdighederne til at understøtte dit barns motoriske udvikling? (Angivelser er i procent).

I interviewene med forældrene siger de ligeledes, at de synes, at indsatsen har haft betydning for deres ageren:

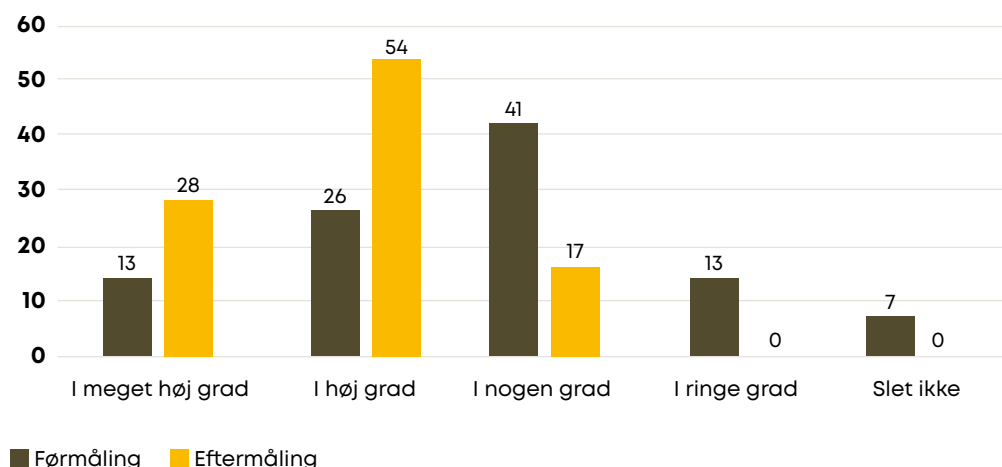
”Så det [indsatsen] blev en del af vores hverdag på forskellige måder. Men hun [sundhedsplejersken] fortalte om det her, og så fik vi den her pose, og vi bruger det stadig i dag. Det er meget dejligt”.

(mor, interview 7)

Svarene fra spørgeskemaundersøgelsen viser også, at forældrene i højere grad – efter indsatsen – har indarbejdet en rytme, hvor de udfører aktiviteter og bevægelser med barnet. Det bør dog bemærkes, at det ikke er muligt at sammenligne med de konkrete øvelser, som forældrene udfører med barnet inden indsatsen (førmåling), med aktiviteter og bevægelser efter indsatsen (eftermåling), fordi barnet udvikler sig. Figur 2 viser imidlertid, at forældrene i eftermålingen i meget højere grad eller i høj grad har indarbejdet en rytme for, hvor og hvornår de udfører motoriske aktiviteter og bevægelser med deres barn i sammenligning med førmålingen (43 procentpoint forskel).

At forældrene har taget indsatsen til sig og handler derefter er lig med definitionen på kompetence (jf. Illeris, 2012): De har opnået kompetencer, eftersom de handler i praksis.

Rytme for motoriske øvelser / bevægelse

Figur 7. (n=46). I hvilken grad synes du, at I har indarbejdet en rytme, hvor du udfører bevægelser/motoriske øvelser/lege med dit barn? (Ved førmålingen stod der fx krydsbevægelser med barnets arme og ben, bøjer og strækker barnets arme og ben, og lignende) (Angivelser er i procent).

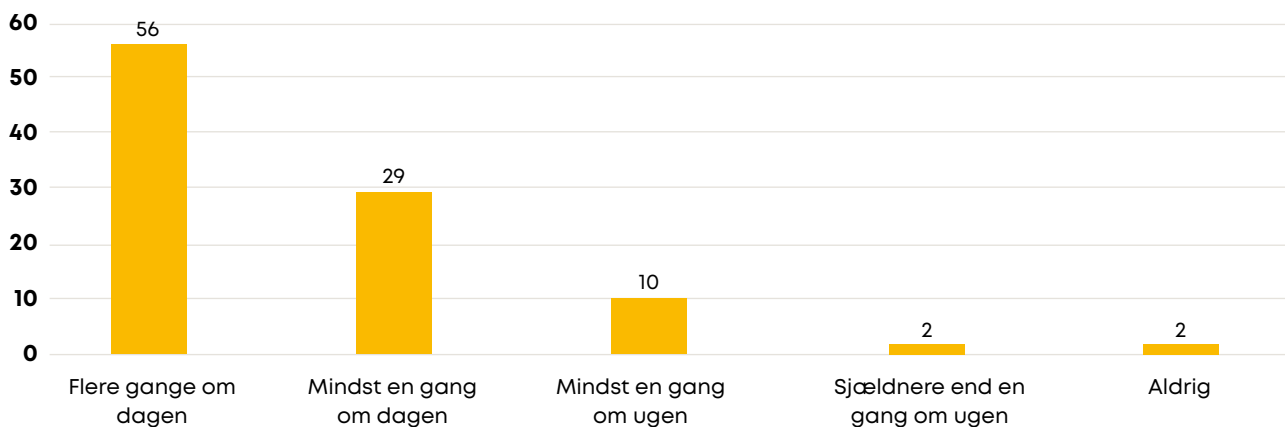
Indarbejdelsen verificeres i interviewene, blandt andet i dette citat:

”Jeg har i hvert fald prøvet at få det indarbejdet efter bedste evne, og det har også givet pote, fordi så bliver de hurtigt gode, føler jeg”.

(mor, interview 6)

Hvad angår hyppigheden for de motoriske aktiviteter og bevægelser svarer sammenlagt 85 procent, at de tumler med barnet mindst en gang om dagen, når barnet er mellem 9 og 11 måneder, hvoraf 56 procent gør det flere gange dagligt.

Tumler med sit barn

Figur 8. (n=82). Eftermåling: Hvor ofte tumler du med dit barn? (fx vender barnet nedad, laver en kolbøtte med barnet mv.) (Angivelser er i procent).

Såvel den kvantitative som den kvalitative analyse bestyrker således antagelsen om, at indsatsen kan understøtte og være med til at styrke forældrenes kompetencer til arbejdet med spædbørns motoriske udvikling.

2. Styrkelse af fokus

Det antages, at den tidlige indsats styrker forældrenes fokus, ved at sundhedsplejerskerne udleverer materialer og italesætter (endnu mere end tidligere) vigtigheden af motorisk udvikling. Ved at have fokus på dette i den tidlige kontakt med forældrene øges forældrenes opmærksomhed på

vigtigheden af at stimulere barnets motorik fra en tidlig alder:

Da X [sundhedsplejersken] spurgte om de tidlige motoriske ting, ”Gud, er det allerede?”, men det gjorde nok, på en god måde i virkeligheden, at jeg lige fik tænkt over det (...) Bare at få snakket om det og gjort det til nogle gode vaner, som man hele tiden lidt har i baghovedet. ”Nåh ja, jeg kunne også lige prøve at lægge hende på en anden måde i stedet for at ligge på ryggen.” Det tror jeg faktisk gjorde noget for mig (mor, interview 6).

Følgende citat afspejler ligeledes, at det er vigtigt at lave indsatsen tidligt:

”Jeg synes, at det er en fantastisk indsats, fordi vi har også fået noget ud af det. Det er ikke bare sådan, at vi har styr på det hele. Det havde vi ikke. Jeg synes, det var dejligt at få det fra starten.”

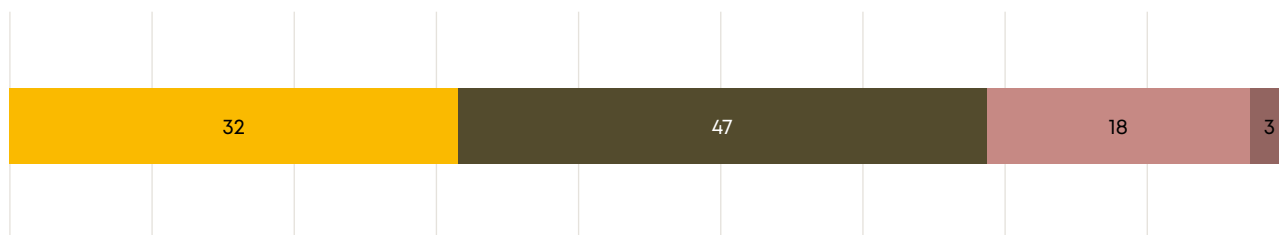
(mor, interview 7)

Og det her med at få noget helt konkret – fysisk, så bliver man hele tiden mindet om, at nå ja, de her ting kunne vi lave (...) Bare det med, at der er noget, der bliver leveret til familierne, som er en superfin måde at få fokus på det og gang i noget motorik (...) Tasken var jo nok til, at der var fokus på det (mor, interview 6).

Spørgeskemabesvarelserne viser ligeledes, at forældrene generelt synes, at materialerne er værdifulde og brugbare til stimulering af barnets motorik. 79 procent er således meget enige eller enige i, at tasken med materialerne har været en hjælp til at stimulere deres barns motorik (figur 4).

Materialernes betydning

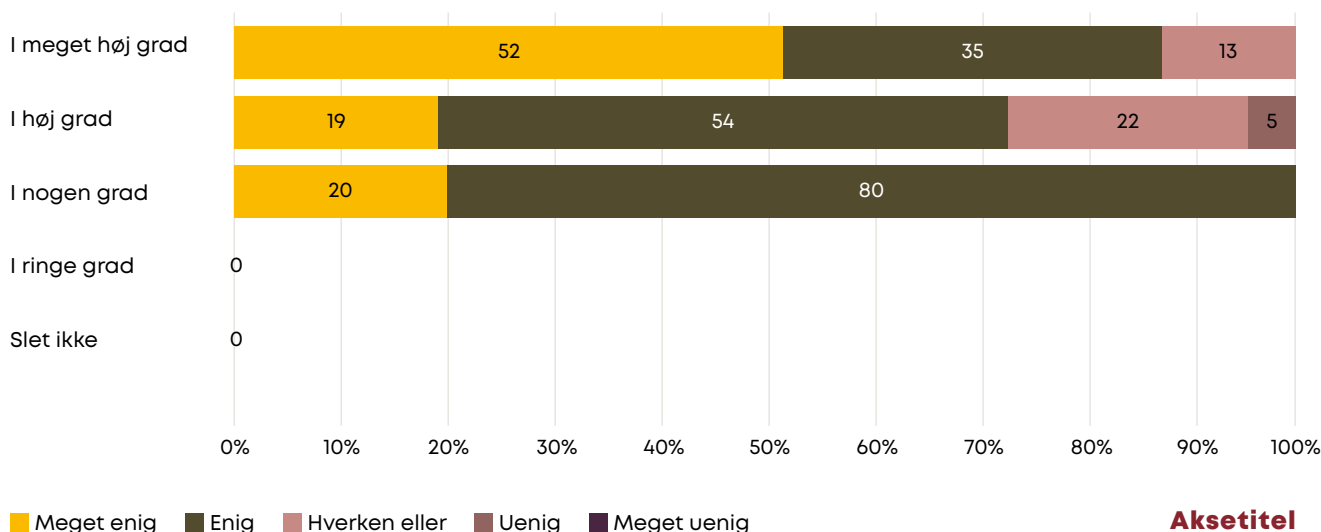
Interviewene viser, at de udleverede materialer og italesættelsen heraf i besøgene fører til en større nysgerrighed og opmærksomhed på vigtigheden af at stimulere barnets motorik i en tidlig alder:

Figur 9. (n=74). Eftermåling: Hvor enig eller uenig er du i, at tasken har været en hjælp til at stimulere dit barns motorik? (Angivelser er i procent).

Analyser af spørgeskemabesvarelserne viser ydermere, at de forældre, der i meget høj grad synes, at de har færdighederne til at understøtte barnets motoriske udvikling, i højere grad end de øvrige forældre er enige i, at tasken med materialerne er brugbar til stimulering af barnets motorik. Det synliggør vigtigheden af at have specifikke færdigheder som forudsætning for at anvende taskens materialer til stimulering af barnets motorik (figur 10).

Færdigheder Taskens hjælp til stimulering af motorik

Figur 10. (n=73). Eftermåling. Hvor enig eller uenig er du i, at tasken har været en hjælp til at stimulere dit barns motorik, opdelt efter svarene på følgende spørgsmål: I hvilken grad synes du, at du har færdighederne til at understøtte dit barns motoriske udvikling? (Angivelser er i procent).

Forældrene har også været glade for videoerne, især når de har været i tvivl om, hvordan de eksempelvis skulle holde eller agere overfor barnet:

”Ja, jeg har faktisk været inde og kigge på det hele. Jeg har været inde på hjemmesiden og så alle de her videoer. Fordi der var nogle af tingene, jeg ikke rigtigt vidste, hvad jeg skulle med (...) Men detaljeret gik jeg ind på videoerne (...) og så kiggede jeg, hvordan man skulle trille med (...) Det var meget rart lige at få det med.”

(mor, interview 1)

3. Forældrenes engagement

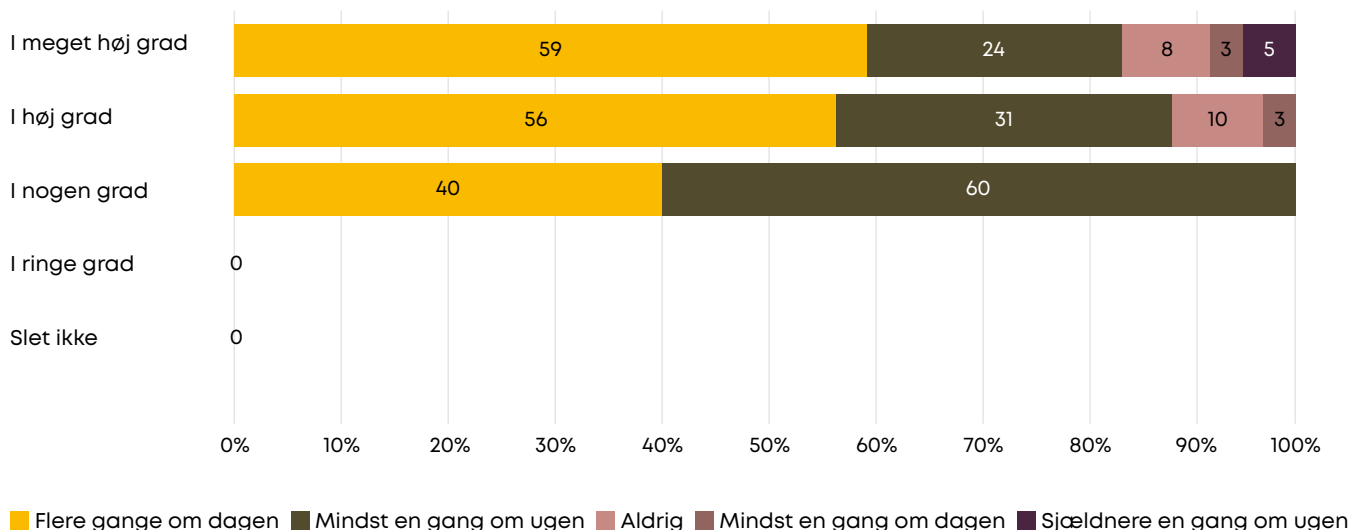
Graden af forældrenes engagement i og interesse for barnets motoriske udvikling antages at have en betydning for styrkelsen af forældrenes kompetencer. Generelt viser interviewene, at forældrene lytter til sundhedsplejerskerne og agerer herefter, hvilket dette citat er et eksempel på:

Jeg synes, det er en god ide. Fordi så kan hun hjælpe mig og fortælle mig lidt om, hvordan barnet udvikler sig (...) Jeg kan godt lide at have besøg, fordi så kan hun hjælpe, når man ikke ved, hvad man skal gøre videre med barnet (...). For eksempel at ligge på maven. Det meste af tiden lagde jeg hende på ryggen. Så sagde hun, at jeg skulle lægge hende på maven hele tiden, så hendes nakke bliver stærk og sådan noget (mor, interview 4).

Spørgeskemabesvarelserne viser da også, at forældre, som i meget høj grad har færdighederne til at stimulere barnets motorik, oftere tumler med barnet flere gange om dagen end forældre, som selv vurderer, at de i mindre grad har færdighederne til at stimulere deres barns motoriske udvikling (figur 11). Dette indikerer, at det er vigtigt, at forældrene har færdighederne og kompetencerne som forudsætning for at agere og handle (jf. Illeris, 2012).

Færdigheder Hvor ofte man tumler med barnet

Figur 11. (n=81). Eftermåling ved begge spørgsmål. Hvor ofte tumler du med dit barn? (Eksempelvis vender barnet nedad, laver en kolbøtte med barnet mv.). Opdelt efter forældrenes vurdering af deres færdigheder: I hvilken grad synes du, at du har færdighederne til at understøtte dit barn? (Angivelser i procent).

Interviewene viser, at forældrene er interesserede i at stimulere og skabe gode rammer for barnets motoriske udvikling:

”Jeg går meget op i det [barnets motoriske udvikling], faktisk”.

(mor, interview 1)

”Vi har fra starten sagt, at vi gerne ville have, at hun var så meget på maven som muligt, så hun kunne blive så god som muligt”.

(far, interview 2)

Interessen for det område, som en indsats tager sigte på at fremme, har som nævnt stor betydning for, hvor godt indsatsen implementeres og lykkes (Winter og Nielsen, 2008). Det skal også nævnes, at forældrene oplever, at børnene synes, at aktiviteterne og materialerne, som forældrene har fået

fra sundhedsplejerskerne, er sjove. Det kan være med til at fremme forældrenes engagement og interesse:

Det er jo fedt at lege med sådan en, der bare bliver glad (...) Så det med at se ”nu kom der lige et smil der, nu begyndte han at grine af det her,” det kan man jo godt lide, og så gør man det jo mere. Fordi noget af det bedste i hele verden, det er jo at få et smil fra de unger dér (mor, interview 1).

4. Tilliden til sundhedsplejersken

Ifølge Winter og Nielsen (2008) og Dahler-Larsen (2003) er det en forudsætning for en god implementering af en indsats og for opnåelsen af de ønskede effekter – herunder at forældrene får styrket deres kompetencer, at indsatsen sker i et samspil med dem, som indsatsen tager sigte på. En forudsætning er, at forældrene og sundhedsplejerskerne har tillid til hinanden. I en anden artikel om sundhedsplejerskernes rolle i implementeringen bliver deres forhold til forældrene belyst (Pedersen et al., 2021). Her er det derfor alene forældrenes tillid til sundhedsplejerskerne, som analyseres. Såvel interviewene som besvarelserne af spørgeskemaerne bekræfter, at forældrene har

tillid til sundhedsplejerskerne. Interviewene viser, at forældrene har en høj grad af tillid til sundhedsplejerskernes faglighed og er lydhøre overfor, hvad de fortæller:

Vi har snakket meget om, at det er så fedt, at vi følte, at hun [sundhedsplejersken] havde styr på tingene (...) Det var meget rart at få et fagligt input. Jeg kommer fra en anden kultur, vi gør tingene lidt anderledes, så det var fedt for mig. Meget rar person (mor, interview 7)

Tidligere undersøgelser viser også, at forældre har tillid til sundhedsplejerskerne og accepterer, hvad de fortæller (Petersen & Ladefoged, 2015), hvilket dette citat fra interviewene er et eksempel på:

Nu ved jeg, X [sundhedsplejersken] har styr på, hvad hun taler om. Så spørger jeg hende om forslag til løsninger (...) Jeg ved ikke, hvordan hun gør, men det føles, som om hun aldrig er forjaget. Specielt i den første tid, når amning ikke helt kører, så er det jo superrart at få noget rådgivning ind, som kan hjælpe (mor, interview 5)

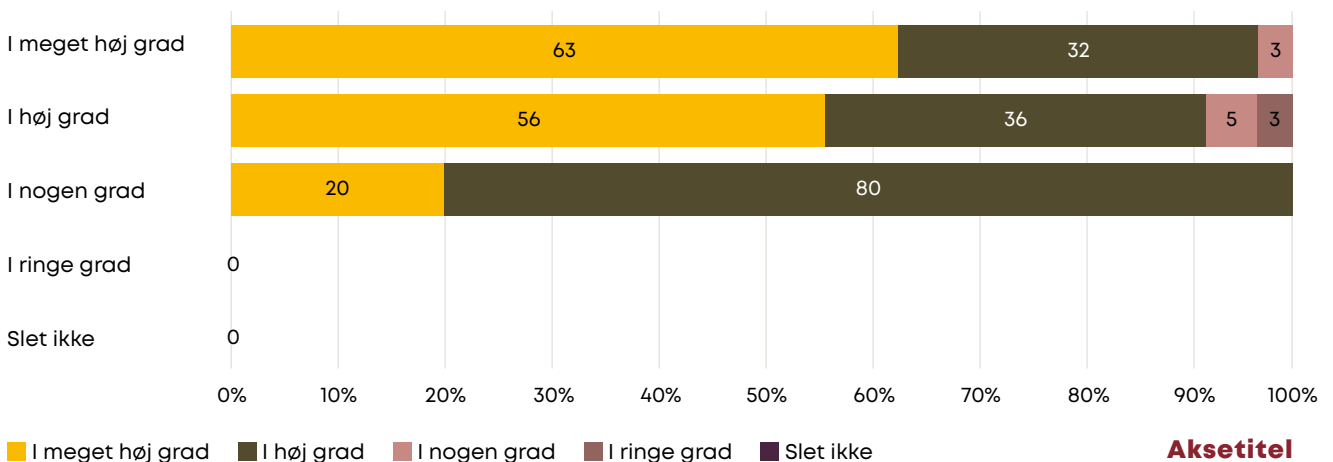
Denne tillid og tiltro, som forældrene har til sundhedsplejerskerne, bidrager til, at forældrene i praksis agerer i overensstemmelse med det, som sundhedsplejerskerne har fortalt. Forældrene foretager således et kompetenceløft (Illeris, 2012).

Derudover viser analysen af spørgeskemabesvarelsenerne, at de forældre, der i høj grad føler, at de er blevet informeret af sundhedsplejersken om motorisk stimulering af deres barn, i højere grad synes, at de har færdighederne til at understøtte barnets motoriske udvikling end forældre, som er mindre grad synes, at de er blevet informeret (figur 12).

Det er interessant, at informationen påvirker deres færdigheder; det tyder på, at sundhedsplejerskens virke er en hjælp for forældrene. Det er dog svært at afgøre, om sammenhængen er på den nævnte måde, eller om det snarere er færdighederne på et område, der gør, at man viser interesse og søger information. Generelt synes forældrene, at de som minimum i nogen grad er blevet informeret af sundhedsplejersken om stimulering af børns motorik. Det afspejles også i interviewene, hvor forældrene nuancerer denne tilfredshed med sundhedsplejerskernes information:

Man kan jo altid være usikker om et eller andet. Det synes jeg er rigtig godt, at man får en sundhedsplejerske på besøg (...) Jeg synes, det har været positivt, det har været dejligt. Det er en fornøjelse hver gang (...) Så får man en tryghed, om alt er, som det skal være og så videre i forhold til ens barn. At man får nogle professionelle øjne på barnet, hvis man kan sige det på den måde (mor, interview 3).

Færdigheder Information fra sundhedsplejerske

Figur 12. (n=78). I hvilken grad føler du, at du er blevet informeret om motorisk stimulering af sundhedsplejersken? Opdelt efter svaret på spørgsmålet (ved eftermåling): I hvilken grad synes du, at du har færdighederne til at understøtte dit barns motoriske udvikling? (Angivelser i er i procent).

Konklusion og perspektivering

Artiklens overordnede evalueringsspørgsmål (*Hvilken betydning har indsatsen haft for forældrenes kompetencer til at arbejde med spædbørns motoriske udvikling, og hvordan vurderer forældrene indsatsen?*) kan, jf. analysegangen og det teoretiske perspektiv på analysefortolkningen, nu besvares.

Analysen indikerer, at indsatsen styrker forældrenes kompetencer til arbejdet med børns motoriske udvikling; at forældrene vurderer, at indsatsen er værdifuld; og at det især er de udleverede materialer og italesættelsen heraf, som forældrene værdsætter. Materialerne er med til at styrke deres fokus på vigtigheden af at tænke på motorisk stimulering tidligt i børnenes liv.

Analysen viser ligeledes, at forældrene har oparbejdet deres færdigheder på området, og jo bedre de vurderer deres færdigheder, jo større er sandsynligheden også for, at de oftere tumler med barnet og bruger materialerne i den udleverede taske. Det er vigtigt, at forældrene oparbejder deres færdigheder, fordi det får positiv betydning for deres handlen i praksis.

Overordnet vurderer forældrene, at de er blevet godt informeret om børns motoriske udvikling af sundhedsplejerskerne. Der er dog en sammenhæng mellem forældrenes oplevelse af, i hvor høj grad de synes, at de er blevet informeret herom, og forældrenes færdigheder. Det illustrerer vigtigheden af, at forældrene bliver godt informeret af sundhedsplejersken – i forhold til deres selv-vurderede færdigheder på området. Endelig viser analysen, at forældrene har tillid til sundhedsplejerskerne, hvilket dels er en vigtig forudsætning for samspillet, dels for at forældrene

tager sundhedsplejerskernes anbefalinger til sig og agerer herefter.

Generelt bør man være varsom med at generalisere resultater af denne art, da datamaterialet i spørgeskemainsamlingen er relativt lille, og de forældre, som har deltaget i interviewene, kan være dem, som finder indsatsen mest betydningsfuld. Derudover skal man være opmærksom på, at ændringer i forældrenes kompetencer og ageren kan skyldes, at barnet i undersøgelsesperioden (fra spædbarnet er 0 til 9-11 måneder) har gennemgået en stor motorisk udvikling. Det kan tænkes at påvirke forældrenes ageren og oplevelse af at være kompetente på området.

Datamaterialet i denne artikel består dog af besvarelser fra spørgeskemaer, hvor der er indsamlet viden om forældrenes selvoplevede færdigheder mv. både før og efter indsatsens gennemførelse – samt mundtlige udsagn fra otte forældre. Da disse forskellige metoder bekræfter de overordnede resultater, har vi tiltro til, at resultaterne er valide.

Forfatterne vil gerne takke sundhedsplejerskerne i Høje-Taastrup Kommune. Vi vil takke projektlederen for 'Trille&Tumle – børn i bevægelse' Sofie Aabo og sundhedsplejerske Sultan Özdemir for at sikre information og koordinering. Forfatterne ønsker at anerkende bidraget fra vores kollega Lise Hestbæk. Artiklen er en del af et Ph.d.-projekt, der finansieret af Helsefonden, Høje-Taastrup Kommune og Syddansk Universitet.

Litteratur

- Barnett, L. M. M. P. H., van Beurden, E. P. D., Morgan, P. J. P. D., Brooks, L. O. P. D., & Beard, J. R. P. D. (2009). Childhood Motor Skill Proficiency as a Predictor of Adolescent Physical Activity. *Journal of adolescent health, 44*(3), 252-259. doi:10.1016/j.jadohealth.2008.07.004
- Bornstein, M. H., Hahn, C.-S., & Suwalsky, J. T. D. (2013). Physically Developed and Exploratory Young Infants Contribute to Their Own Long-Term Academic Achievement. *Psychological science, 24*(10), 1906-1917. doi:10.1177/0956797613479974
- Brixval, C. S., Svendsen, M., & Holstein, B. E. (2011). Årsrapport for børn indskolet i 2009/10 og 2010/11 fra Databasen Børns Sundhed: Motoriske vanskeligheder. Syddansk Universitet. Statens Institut for Folkesundhed.
- Dahler-Larsen, P., & Krogstrup, H. K. (2003). Nye veje i evaluering: håndbog i tre evalueringsmodeller. Århus: Systime.
- Dudek-Shriber, L., & Zelazny, S. (2007). The effects of prone positioning on the quality and acquisition of developmental milestones in four-month-old infants. *Pediatric physical therapy, 19*(1), 48-55. doi:10.1097/01.ppt.00000234963.72945.b1
- Ejlertsson, G., & Jansson, A. K. (1987). The district nurse and the district physician in health care teams. An analysis of the content of primary health care. *Scand J Prim Health Care, 5*(2), 73-78. doi:10.3109/02813438709013980
- Frederiksen, M. (2020). Mixed methods-forskning. I S. Brinkmann & L. Taangaard (Red.), *Kvalitative metoder en grundbog*. s. 257-276.
- Frederiksen, M., Gundelach, P., & Skovgaard, R. N. (2014). *Mixed methods-forskning: principper og praksis (Vol. 4)*. København: Hans Reitzel.
- Gross, R. S., Mendelsohn, A. L., Yin, H. S., Tomopoulos, S., Gross, M. B., Scheinmann, R., & Messito, M. J. (2017). Randomized controlled trial of an early child obesity prevention intervention: Impacts on infant tummy time. *Obesity (Silver Spring, Md.), 25*(5), 920-927. doi:10.1002/oby.21779
- Høje-Taastrup-Kommune. Trille & Tumble - børn i bevægelse. Retrieved from <https://www.htk.dk/Foreningservice/Projekter-og-indsatser/Trille-Tumble#Formaal/Indsatser> Lokaliseret: 28-12-2021
- Johansen, A., Holstein, BE & Databasen Børns Sundhed 2015. (2015). Kommuneraport: Allergi hos indskolingsbørn: Temarapport og årsrapport, Børn indskolingsundersøgt i skoleåret 2014/2015. Hentet fra http://www.si-folkesundhed.dk/upload/kommunerapporter_allergi.pdf
- Jørgensen, P.S. (2001). Kompetence – overvejelser over et begreb. *Nordisk Psykologi, 53*(3), 181-208.
- Kavousipor, S., Rassafiani, M., Gabbard, C., Pourahmad, S., Hosseini, S. A., Soleimani, F., & Ebadi, A. (2021). Influence of the home affordances on motor skills in 3- to 18-month-old Iranian children. *Early child development and care, 191*(16), 2626-2633. doi:10.1080/03004430.2020.1727463
- Kuo, Y.-L., Liao, H.-F., Chen, P.-C., Hsieh, W.-S., & Hwang, A.-W. (2008). The Influence of Wakeful Prone Positioning on Motor Development During the Early Life. *Journal of developmental and behavioral pediatrics, 29*(5), 367-376. doi:10.1097/DBP.0b013e3181856d54
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015). *Interview: det kvalitative forskningsinterview som håndværk (3. udgave ed.)*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Lobo, M. A., & Galloway, J. C. (2012). Enhanced Handling and Positioning in Early Infancy Advances Development Throughout the First Year. *Child development, 83*(4), 1290-1302. doi:10.1111/j.1467-8624.2012.01772.x
- Mahoney, G., Robinson, C., & Perales, F. (2004). Early Motor Intervention: The Need for New Treatment Paradigms. *Infants and young children, 17*(4), 291-300. doi:10.1097/00001163-200410000-00003
- McKenzie, T. L., Sallis, J. F., Broyles, S. L., Zive, M. M., Nader, P. R., Berry, C. C., & Brennan, J. J. (2002). Childhood Movement Skills: Predictors of Physical Activity in Anglo American and Mexican American Adolescents? *Research quarterly for exercise and sport, 73*(3), 238-244. doi:10.1080/02701367.2002.10609017
- Pant, S. W., & Pedersen, T. P. (2018). Sundhedsprofil for børn født i 2016 fra Databasen Børns Sundhed. Hentet fra Databasen Børns Sundhed og Statens Institut for Folkesundhed, SDU:
- Pant, S. W., & Pagh Pedersen, T. (2018). Sundhedsprofil for børn født i 2016 fra Databasen Børns Sundhed. Syddansk Universitet. Statens Institut for Folkesundhed.
- Pedersen, M. R. L., & Hansen, A. F. (2022). Interventions by Caregivers to Promote Motor Development in Young Children, the Caregivers' Attitudes and Benefits Hereof: A Scoping Review. *International journal of environmental research and public health, 19*(18), 11543. Retrieved from <https://www.mdpi.com/1660-4601/19/18/11543>
- Pedersen, M. R. L., Stougaard, M. S., & Ibsen, B. (2021). Transferring Knowledge on Motor Development to Socially Vulnerable Parents of Infants: The Practice of Health Visitors. *International journal of environmental research and public health, 18*(23), 12425. doi:10.3390/ijerph182312425
- Pedersen, T., Pant S., W. & Ammitzbøll J. (2019). Sundhedsplejerskers bemærkninger til motorisk udvikling i det første leveår. Temarapport. Børn født i 2017. København. Databasen Børns Sundhed og Statens Institut for Folkesundhed, SDU.
- Petersen, K. E., & Ladefoged, L. (20015). Sundhedsplejens indsats og betydning i arbejdet med små udsatte børn og familier. Aarhus Universitet. Institut for Uddannelse og Pædagogik (DPU).
- Rasmussen, P. (2018). Dannelse, kompetence og evaluering. *Cepra-triben*(24). doi:10.17896/UCN.cepra.n24.290
- Ridgway, C. L., Ong, K. K., Tammelin, T. H., Sharp, S., Ekelund, U., & Jarvelin, M.-R. (2009). Infant motor development predicts sports participation at age 14 years: northern Finland birth cohort of 1966. *PLOS ONE, 4*(8), e6837-e6837. doi:10.1371/journal.pone.0006837
- Riethmuller, A. M., Jones, R. A., & Okely, A. D. (2009). Efficacy of interventions to improve motor development in young children: A systematic review. *Pediatrics, 124*(4), e782-e792. doi:10.1542/peds.2009-0333
- Smith, L., van Jaarsveld, C. H. M., Llewellyn, C. H., Fildes, A., López Sánchez, G. F., Wardle, J., & Fisher, A. (2017). Genetic and Environmental Influences on Developmental Milestones and Movement: Results From the Gemini Cohort Study. *Research quarterly for exercise and sport, 88*(4), 401-407. doi:10.1080/02701367.2017.1373268
- Vandorpe, B., Vandendriessche, J., Vaeyens, R., Pion, J., Matthys, S., Lefevre, J., . . . Lenoir, M. (2011). Relationship between sports participation and the level of motor coordination in childhood: A longitudinal approach. *Journal of science and medicine in sport, 15*(3), 220-225. doi:10.1016/j.jsams.2011.09.006
- Veldman, S. L. C., Jones, R. A., & Okely, A. D. (2016). Efficacy of gross motor skill interventions in young children: an updated systematic review. *BMJ Open Sport & Exercise Medicine, 2*(1), e000067. doi:10.1136/bmjsem-2015-000067
- Venetsanou, F., & Kambas, A. (2009). Environmental Factors Affecting Preschoolers' Motor Development. *Early Childhood Education Journal, 37*(4), 319-327. doi:10.1007/s10643-009-0350-z
- Winter, S. C., & Nielsen, V. (2008). Implementering af politik. Århus: Academica.
- Zachry, A. H., & Kitzmann, K. M. (2011). Caregiver Awareness of Prone Play Recommendations. *The American Journal of Occupational Therapy, 65*(1), 101-105. Retrieved from <https://www.proquest.com/scholarly-journals/caregiver-awareness-prone-play-recommendations/docview/835030491/se-2?accountid=14211>